

WOJCIECH KOS

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 stymulatorem rozwoju regionu na przykładzie Gminy Jodłowa

Wstęp

Dzięki dostępności funduszy unijnych Polska oraz samorządy gminne stanęły przed szansą szybkiego rozwoju i możliwością poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców oraz zmniejszenia dystansu rozwojowego dzielącego nas od państw Europy Zachodniej. Obecny okres finansowania jest dla naszego kraju niezwykle korzystny, jesteśmy największym beneficjentem unijnej polityki spójności gospodarczo-społecznej.

Taką szansę otrzymało Podkarpacie, otrzymała ją również Gmina Jodłowa.

W niniejszym opracowaniu przedstawiłem jaką szansę na nadrobienie zapóźnień cywilizacyjnych i przestrzennych oraz poprawę warunków życia dzięki środkom pochodzącym z Unii Europejskiej wykorzystuje Gmina Jodłowa oraz jaki to ma wpływ na jej finanse.

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 (RPO WP) został przyjęty przez Komisję Europejską decyzją K(2007)4560 z dnia 1 października 2007 r. w sprawie przyjęcia w ramach wspólnotowego programu operacyjnego Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego objętego

celem „konwergencja” w regionie Podkarpackie w Polsce, nr CCI 2007 PL 161 PO 013¹.

RPO WP jest najważniejszym instrumentem polityki rozwoju regionu dla nowej perspektywy finansowej. Był na mocy decyzji Komisji Europejskiej zmieniany trzykrotnie.

Celem nadrzędnym RPO WP jest wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia².

Opracowany przez Zarząd Województwa Program identyfikuje z jednej strony obszary, które są barierą rozwoju, a z drugiej wskazuje te, które stwarzają szanse na szybszy rozwój województwa.

Program nawiązuje bezpośrednio do celów strategicznych, priorytetów i kierunków działań określonych w Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007–2020. Osie priorytetowe RPO WP odpowiadają obszarom interwencji przewidzianym do wsparcia w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zostały one określone i zapisane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej ustanawiającym funkcjonowanie EFRR.

RPO WP opracowany został przy zachowaniu podstawowych zasad udzielania pomocy z funduszy strukturalnych w latach 2007–2013 tj. komplementarności z działaniami krajowymi, spójności z priorytetami wspólnoty, koordynacji z innymi instrumentami finansowymi, w tym z EFROW i EFRR oraz zgodności z postanowieniami prawa wspólnotowego, a także zasadą partnerstwa.

¹ Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 stanowiący załącznik nr 1 do uchwały 168/3936/12 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie w sprawie przyjęcia zaktualizowanego Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 z dnia 11 września 2012 r., s. 3.

² Z. Bajko, B. Józwik, M. Szewczyk, *Fundusze Unii Europejskiej w Polsce na lata 2007–2013*, Lublin 2009, s. 277.

Jest to dokument o charakterze operacyjnym, w którym określona została planowana alokacja środków z podziałem na poszczególne osie priorytetowe i kategorie interwencji³.

Osiągnięcie celu nadrzędnego RPO WP będzie następować poprzez inwestycje strukturalne służące m.in. wzmocnieniu dostępności regionu, podnoszeniu jego konkurencyjności, wspieraniu innowacyjności, poprawie stanu środowiska naturalnego, kulturowego i podnoszeniu poziomu edukacji.

Cele szczegółowe RPO WP zostały określone w oparciu o analizę poziomu społeczno-gospodarczego rozwoju województwa i obejmują najważniejsze obszary interwencji wymagające wsparcia w celu usunięcia głównych barier rozwojowych i podniesienia poziomu rozwoju gospodarczego województwa.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 wyznaczono 8 osi priorytetowych.

RPO WP będzie realizowany przy zaangażowaniu środków w wysokości 1 198,79 mln euro, pierwotnie to było 1 136,3 mln euro. Zgodnie z algorytmem przyjętym w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia, zatwierdzonych przez Komisję Europejską w maju 2007 r., wartość środków EFRR przeznaczona na realizację RPO WP wynosi 6,86% całkowitej alokacji tego funduszu przeznaczonej na finansowanie 16 RPO.

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r., nr 84 poz. 712 z późn. zm.), wyróżnia się 3 tryby wyboru projektów:

- tryb konkursowy,
- tryb dotyczący projektów indywidualnych,
- tryb dotyczący projektów systemowych⁴.

³ Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 przyjęty przez Zarząd Województwa Podkarpackiego w dniu 10 stycznia 2012 r., s. 4.

⁴ *Szczegółowy opis...*, s. 11.

Głównym sposobem wyboru projektów w ramach RPO WP jest tryb konkursowy. Przewiduje się dwie procedury naboru i oceny wniosków oraz wyboru projektów do dofinansowania. Są to:

- procedura standardowa,
- procedura z preselekcją⁵.

2. Charakterystyka Gminy Jodłowa

Gmina Jodłowa położona jest w zachodniej części Województwa Podkarpackiego, w obrębie Pogórza Ciężkowickiego. Należy do powiatu dębickiego.

W skład gminy Jodłowa wchodzi pięć jednostek osadniczych: Jodłowa (jest to wieś gminna, w której wyodrębniono trzy sołectwa: Jodłowa Dolna, Jodłowa Górna, Jodłowa Wisowa), Dębowa, Dęborzyn, Dzwonowa i Zagórze zajmują łączną powierzchnię około 5992 ha, czyli około 60 km².

Jodłowa jest największą miejscowością wchodzącą w skład Gminy Jodłowa. Położona jest w dolinie rzeki Jodłówki, wzdłuż drogi biegnącej z Bielow do Tuchowa. Jest jedną z największych wsi w Polsce, rozciąga się na długości ok. 11 km i zajmuje obszar ponad 40 km². Na mocy uchwał Rady Gminy Jodłowa została w 1990 r. podzielona na trzy sołectwa Jodłowa Dolna, Jodłowa Górna oraz Jodłowa Wisowa.

Pierwsze wzmianki o Jodłowej Górnej (Polskiej) pochodzą z 1354 r. W 1359 r. Kazimierz Wielki zezwala na osadzenie nowej wsi Jodłowa, na prawie niemieckim, na 80 łanach. Sprowadzono osadników niemieckich, stąd tę wioskę nazwano Jodłową Niemiecką (Dolna).

Na terenie Gminy Jodłowa znajduje się kilka bardzo ciekawych obiektów zabytkowych. Niektóre z nich są wpisane do rejestru zabytków. Są to m.in.: Kościół Parafialny p.w. Św. Stanisława Błm, Kościół p.w. Św. Mikołaja, zwany kaplicą cmentarną, Kaplica mszalna p.w. MB Bolesnej w Jodłowej Górnej, Pomnik Konstytucji 3-go Maja, pozostałości dworu w Dęborzynie.

⁵ Tamże, s. 10.

3. Złożone przez Gminę Jodłowa wnioski w ramach ogłoszonych konkursów

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 z późn. zm.) w art. 164 ust. 1 stanowi, że: „Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina”. Rozwinięcia norm konstytucyjnych dokonuje ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁶. Już art. 1, tej ustawy mówi, że mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową, dokonując w ten sposób upodmiotowienia społeczności lokalnych. Odtąd bowiem mieszkańcy gminy zorganizowani w korporacyjną jednostkę samorządową sami powinni decydować o swoich sprawach. Przynależność do wspólnoty wynika z mocy prawa i nie zależy od aktywności czy też bierności mieszkańców⁷.

Złożone przez Gminę Jodłowa projekty, na które otrzymała dofinansowanie to w ramach:

- osi 2 „Infrastruktura techniczna”, działanie 2.1. „Infrastruktura komunikacyjna”, schemat C „Drogi Gminne” – „Przebudowa drogi 106504R w miejscowości Jodłowa”. Wysokość projektu po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego to 676 378,64 zł, a wnioskowana kwota dofinansowania to: 468 426,44 zł.
- osi 2 „Infrastruktura techniczna”, działanie 2.2. „Infrastruktura energetyczna” – „Kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Gminie Jodłowa”. Wartość projektu po przeprowadzeniu postępowań o udzielenie zamówienia publicznego to 1 720 967,91 zł, a wnioskowane dofinansowanie to 1 028 823,92 zł.
- osi 4 „Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom”, działanie 4.4. „Zwalczanie i zapobieganie zagrożeniom” – „Wyposażenie jednostki odpowiedzialnej za podejmowanie działań ratowniczych w samochód ratowniczo-gaśniczy ce-

⁶ Ustawa z 8 marca o samorządzie gminnym, t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594.

⁷ Z. Niewiadomski, W. Grzelczak, *Ustawa o samorządzie terytorialnym z komentarzem*, Warszawa 1990, s. 5–6.

lem zwiększenia bezpieczeństwa na terenie Gminy Jodłowa”. Wartość projektu po przeprowadzonej procedurze przetargowej to 698 924,00 zł, a wnioskowana kwota dofinansowania to 594 085,40 zł.

- osi IV „Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom”, działania 4.3. „Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej”. Wartość po przeprowadzonej procedurze przetargowej to 229 138,88 zł, a wnioskowana kwota dofinansowania to 136 811,45 zł.
- osi VII „Spójność wewnątrzregionalna”, działanie 7.3. „Aktywizacja obszarów zmarginalizowanych gospodarczo oraz wsparcie terenów zniszczonych przez powódź” schemat B – Projekty realizowane na terenach zniszczonych przez powódź. Wartość projektu po przeprowadzonej procedurze przetargowej to 802 283,81 zł, a wnioskowana kwota dofinansowania to 632 113,60 zł.

Łączna wartość dofinansowania jakie otrzymała Gmina Jodłowa w ramach tych pięciu projektów to 2 860 269,81 zł.

4. Wpływ RPO WP na rozwój Gminy Jodłowa

W celu określenia wpływu RPO WP na budżet Gminy Jodłowa, dokonano bardzo uproszczonej analizy budżetu Gminy Jodłowa za 2012 r.

Dochody Gminy w 2012 r. to 16 500 tys. zł, w tym: dochody własne: 2 600 tys. zł, subwencje: 8 200 tys. zł. Wydatki: 15 222 tys. zł, w tym: inwestycje 900 tys. zł. Zadłużenie: 4 200 tys. zł (25%).

Średnia wysokość dofinansowania na jeden projekt to 570 tys. zł, co stanowi prawie 65% wysokości wydatków inwestycyjnych w 2012 r., a jak uwzględnimy wkład własny i występujące zawsze jakieś koszty niekwalifikowane, to ten udział może wzrosnąć do 80%.

Gdyby zrealizować te projekty, na które Gmina otrzymała dofinansowane w ramach RPO WP przy pomocy kredytów, to poziom

zadłużenia Gminy byłyby dzisiaj na poziomie 6 000 tys. zł, czyli wskaźnik zadłużenia wynosiłby 36%, a może byłby nawet wyższy.

Te obliczenia, mimo, że bardzo uproszczone pokazują, jak duży wpływ na rozwój gminy mają środki pochodzące z programów UE. Pozwalają nie tylko na modernizację infrastruktury, poprawę atrakcyjności gminy, zmniejszenie różnic występujących między miastem a wsią, ale również na wyrównywanie szans kształcenia, czy możliwości zdobycia nowych kwalifikacji zawodowych (PO KL). Obliczenia pokazały, że dzięki funduszom można prowadzić racjonalną gospodarkę budżetem gminy, bez nadmiernego zadłużania, jednocześnie realizując misję gminy zawartą w przyjętej Strategii.

Zakończenie

Korzyści Polski z członkostwa w Unii Europejskiej stają się coraz bardziej namacalne. Są one wielorakie i nie ograniczają się tylko do przepływów finansowych z Brukseli do Warszawy i 16 województw. Dla Polski, jako kraju będącego w cywilizacyjnym pościgu, pomoc finansowa ma ogromne znaczenie.

Dzięki dostępności funduszy unijnych Polska oraz samorządy gminne wykorzystują szansę szybkiego rozwoju i możliwości poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców oraz zmniejszenia dystansu rozwojowego dzielącego nas od państw Europy Zachodniej.

W niniejszym opracowaniu zostały przedstawione projekty, które Gmina Jodłowa zrealizowała w ramach RPO WP.

Ponieważ gmina we własnym imieniu i na własny rachunek prowadzi politykę finansową, w referacie nie mogło zabraknąć oceny wpływu realizowanych projektów i otrzymywanych w ramach ich realizacji środków finansowych na budżet gminy. Należy stwierdzić, że to właśnie dzięki środkom otrzymywanym w ramach RPO WP, gmina może znacznie szybciej realizować potrzeby, które zostały zawarte w Strategii Rozwoju, jednocześnie w dalszym ciągu może prowadzić racjonalną gospodarkę budżetem.

To właśnie dzięki RPO WP Gmina Jodłowa w pełni realizuje zapisaną w strategii misję, która brzmi: „Gmina Jodłowa stwarza warunki do bezpiecznego, dostatniego, godnego i szczęśliwego życia jej mieszkańców przez rozwój i modernizowanie infrastruktury oraz wspieranie ekologicznego rolnictwa, agroturystyki i drobnej przedsiębiorczości”.